

Overweging

Ik vertel u niets nieuws of iets vreemds, als ik zeg dat de schepping in nood is. Wereldwijd komt de natuur door toedoen van de mens steeds verder onder druk te staan. Maar nu is de vraag: Is dit iets waar christenen zich druk om moeten maken?

Je kunt grofweg stellen dat er binnen de kerk twee stromingen zijn. Een hoofdstroming in de kerk is de mening toegedaan, dat het binnen Gods schepping vooral (of eigenlijk alleen) om de mens draait. Onverschilligheid over natuurverlies ligt hierdoor op de loer. Een kleinere stroming – met o.a. Franciscus van Assisi – stelt dat christenen niet alleen de medemens maar àlle schepselen moeten liefhebben.

De schepping is ons toevertrouwd. Dat staat in de Bijbel. De dieren en de planten zijn aan de mens 'toevertrouwd'. Maar de hele schepping is nog wel steeds Gods eigendom en Hij blijft innig betrokken bij het wel en wee van al wat leeft. Als 'rentmeesters' van de schepping hebben we tot nu toe jammerlijk gefaald. We hebben nog maar weinig overgelaten van de rijke wereld van Genesis 1. Het grote gebod Wie God liefheeft, zou nooit Zijn schitterende schepping kapot maken. Maar omdat we dat wèl hebben gedaan, is het nu onze Bijbelse opdracht om de schade zo snel en zo goed als we kunnen te herstellen.

Teksten over het 'heersen' van de mens over de schepping leiden nog steeds tot verwarring, maar dat is onnodig. Want de Bijbel maakt heel erg duidelijk dat het bij 'heersen' nooit gaat om onderwerpen en uitbuiten, maar om opkomen voor de zwakken. Het gaat niet om hoogmoed, maar om ontferming. Christus is daarbij ons ultieme voorbeeld, want Hij heerste door te dienen. Zo moeten wij het ook doen.

Heb alles lief. Dat vond Franciscus ook. Uiteindelijk draait alles om de liefde, en onze liefde moet niet ophouden bij God en bij de medemens, maar zich uitstrekken tot heel de schepping. In de praktijk valt dit niet mee, maar de opdracht is helder. T, een systeem dat de kiemen in zich droeg van verdeeldheid en uitsluiting, van oorlog en geweld

Tegen die weerbarstige praktijk liep Franciscus ook op. Wat hij in Assisi zag als jonge man en waarvan hij zich geleidelijk aan bewust werd, was een systeem, gebaseerd op bezit, macht en sociaal prestige

Aanvankelijk was Franciscus vooral met zichzelf bezig, op zoek naar het leven dat God met hem persoonlijk voor had. Maar gaandeweg ontdekte hij dat de gemeenschap die hij met God ervoer, gedeeld werd door anderen. Eerst deelde hij de gemeenschap met melaatsen en met Christus, daarna kreeg hij broeders en zusters die net als hij evangelisch wilden leven. Later ontdekte hij dat de levende en zelfs de levenloze natuur getuigde van de aanwezigheid van God. En de mensen die hem in de wereld wilden ondersteunen en volgen (de derde orde), deelden evenzeer als de religieuzen in dezelfde goddelijke gemeenschap. Ook moslims, die net als

Franciscus hun leven aan God wilden geven, werden door hem gezien als broeders in de ene Heer.

Weet u nog wanneer het eerste rapport van de Club van Rome uitkwam? Dat moet zo'n vijftig jaar geleden zijn. Ik geloof dat er inmiddels vijf rapporten liggen. In ieder geval is het steeds duidelijker geworden dat onze grondhouding en onze visie op wereld, mens en samenleving van uitermate groot belang zijn voor de toekomst van onze planeet.

Leggen we daar de geschriften naast van Franciscus van Assisi, waaruit een beleving naar voren komt van zijn relatie met de Schepper en de schepping. En je ziet dat die een remedie inhouden voor de verbroekeling van onze houding tegenover God, natuur en cultuur, zoals die in de laatste eeuwen is ontstaan, en waarbij de natuur steeds meer gezien wordt als onbeperkt exploiteerbaar ten behoeve van de mens.

De huidige paus is de eerste paus in de geschiedenis die de naam Franciscus koos, terwijl hij nota bene een Jezuïet is en geen Franciscaan. Het Vaticaan bevestigde destijds dat hij hiermee een eerbetoon bracht aan Franciscus van Assisi, die zich net als hij het lot van de armen aantrok. Ik wil deze overweging afsluiten met een citaat van zijn hand:

Wij moeten ons leven onderzoeken en erkennen hoe wij de schepping beschadigen met onze handelingen en ons onvermogen tot handelen. Wij moeten de bekering, een verandering van het hart, gaan ervaren. (Paus Franciscus)